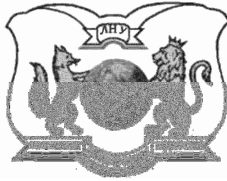

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби**

Серія. Міжнародні відносини Випуск 3.

КУЧИК О.С.

Зовнішня політика України

(програма та методичні рекомендації до вивчення курсу)

Львів - 2005

КУЧИК О.С.

Зовнішня політика України

(програма та методичні рекомендації до вивчення курсу
для студентів факультету міжнародних відносин)

Львів – 2005

Друкується за ухвалою Вченої Ради факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка. Протокол № 4 від “ 21 “ лютого 2005 р.

Кучик О.С. Зовнішня політика України. Програма та методичні рекомендації до вивчення курсу для студентів факультету міжнародних відносин. Львів, Факультет міжнародних відносин, 2005. –36с.

© Кучик О.С. 2005.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу "Зовнішня політика України" є вивчення концептуальних засад зовнішньої політики України, зовнішньополітичної діяльності України по забезпеченню її національних інтересів в міжнародних відносинах.

Завданнями курсу є формування національної самосвідомості, становлення професійного мислення. Складові частини курсу розкривають особливості становлення української держави як суб'єкту сучасних міжнародних відносин, місце України у сучасних міжнародних відносинах, основні принципи та напрямки зовнішньої політики України, становлення та розвиток міжнародних стосунків України з іншими державами світу, діяльність України у міжнародних, регіональних організаціях, тощо.

Для засвоєння дисципліни студенти мають знати визначальні тенденції світової історії та історії України, категорії логіки, філософської науки, соціології та політології, всесвітньої історії та теорії держави і права, міжнародного права, економічної історії та світової економіки, історії та теорії міжнародних відносин, дипломатичної та консульської служби.

Вимоги до знань та умінь

знати:

- концептуальні засади зовнішньої політики України;
- принципи та головні напрямки зовнішньої політики України;
- історію становлення та розбудови багатостороннього співробітництва України;
- проблеми та перспективи розвитку двосторонніх відносин України з іншими державами та участь в інтеграційних процесах;

уміти:

- збирати, систематизувати міжнародну інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності,
- аналізувати основні положення концептуальних документів в галузі зовнішньої політики,
- визначати ефективність діяльності державних інститутів відповідно до національних інтересів України;
- формулювати позицію України з актуальних проблем сучасних міжнародних відносин.

Тема 1. ВСТУП

Предмет зовнішньої політики України та його місце в історії міжнародних відносин. Методика вивчення предмету. «Декларація про державний суверенітет України», «Основні напрямки зовнішньої політики України» та Конституція України - правова основа зовнішньої політики України.

Періодизація зовнішньої політики України. Загальна характеристика основних періодів зовнішньополітичної історії України. Зовнішня політика Київської Русі. Дипломатичні правові акти давньоруської держави. Головні напрямки зовнішньополітичної діяльності Київської Русі, Галицько-Волинської держави. Дипломатія Запорізької Січі та козацької держави. Зовнішня політика українських урядів в період національно-визвольних змагань першої половини 20 століття. Українська зовнішня політика на сучасному етапі. Пріоритетні напрями сучасної зовнішньої політики України.

Тема 2. ІСТОРИОГРАФІЯ КУРСУ

Характеристика документальних та наукових джерел по курсу. Наукова література радянських авторів, науковців з української діаспори. Праці західних авторів. Література, опублікована в період незалежності. Висвітлення питань зовнішньополітичної діяльності України у періодичних виданнях.

Тема 3. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ.

Дипломатія перших київських князів. Діяльність Олега, Ігоря, Ольги. Стосунки з Візантією. Дипломатичні документи та договори Київської Русі. Дипломатія Святослава. Візантійський напрям зовнішньої політики Володимира Великого. Європейська дипломатія Ярослава Мудрого. Християнізація Русі. Міжкнязівська дипломатія періоду роздробленості руської держави. З'їзди князів.

Тема 4. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Дипломатія галицько-волинських князів. Діяльність Ярослава Осмомисла. Утворення Галицько-Волинської держави та його міжнародні наслідки. Дипломатична діяльність Данила Галицького.

Золота Орда в зовнішній політиці Данила Галицького. Відносини з Римом. Зовнішня політика останніх галицьких князів.

Тема 5. ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА ДОБА.

Українські землі у зовнішній політиці Великого князівства Литовського. Дипломатія Запорізької Січі й козаччини. Взаємини між українськими землями й європейськими державами. Взаємини між українськими землями й Московською державою XVI-XVIII ст. Теорія Третього Риму - релігійно ідеологічна доктрина Московської держави і українські землі.

Тема 6. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Місце козацької держави Б.Хмельницького у міжнародних відносинах. Дипломатична діяльність Б. Хмельницького в період визвольної боротьби 1648-1657 рр. Міжнародні наслідки Переяславської угоди 1654 р. Віленський договір 1656 р. Дипломатична діяльність І.Виговського. Гадяцький трактат (1658р.) та його зовнішньополітичні наслідки. Між Польщею та Московією. Українські землі в експансіоністській політиці Польщі та Москви. Андрусівське перемир'я 1667 р. "Вічний мир" 1686 р. - поділ українських земель між Польщею та Московією XVII ст. Зовнішня політика І.Мазепи. Спроби відновлення української незалежності та російська імперська політика на Україні.

Тема 7. УТВОРЕННЯ УНР ТА ЇЇ МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ

Україна в системі міжнародних відносин в період Першої світової війни. Передумови утворення УНР. Особливості процесу державотворення в Україні. Утворення Центральної Ради та її перетворення з національного в національно-територіальний орган влади. Проблема визнання України. Розвиток відносин Центральної Ради з Тимчасовим Урядом. Характер взаємовідносин між Центральною Радою і більшовицьким Раднаркомом. Ультиматум Рад наркому УНР та розв'язання агресії проти України. "Московсько-українська війна". Характер стосунків УНР з країнами Антанти. Дипломатична діяльність УНР. Становлення зовнішньополітичної служби УНР.

Тема 8. УНР В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Проблема миру – як основний напрям зовнішньої політики.

Зовнішньополітичні альтернативи Української Центральної Ради. Участь Центральної Ради у переговорах з Центральними державами: Позиції делегації УНР. Принцип демократичного миру й мирного співіснування. Берестецька угода 9 лютого 1918 р. Військово-політичний союз УНР з країнами Центрального блоку.

Передумови встановлення гетьманату в Україні. Зовнішня політика Павла Скоропадського. Відносини України з країнами Центральної Європи. Відносини з національними державами що утворилися на пост російському просторі. Стосунки з Доном, Кубанню. Білоруссю. Кримський півострів в зовнішній політиці уряду П.Скоропадського. Проблема об'єднання українських земель. Дипломатична діяльність Директорії. Діяльність дипломатичних місій Директорії за кордоном.

Тема 9. ЗУНР В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Утворення ЗУНР та її зовнішньополітичні орієнтації. Відносини між УНР і ЗУНР. Об'єднання Наддніпрянської та Наддністрянської України. Акт про Злуку УНР та ЗУНР.

Війна з Радянською Росією. УНР і громадянська війна в Росії. Польсько-українська війна: її міжнародний аспект. Варшавська угода 1920 р. та її оцінка. Радянсько-польська війна. Наслідки Ризького мирного договору для України.

Тема 10. УКРАЇНА У ВЕРСАЛЬСЬКІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Українське питання в роки Першої світової війни.. Міжнародне становище в Європі після завершення Першої світової війни. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919р. Питання національного самовизначення народів Центральної Європи. Позиція Великобританії стосовно незалежності України. Українсько-французькі та українсько-британські стосунки в період 1919-1920 рр.

Діяльність делегацій УНР та ЗУНР в Парижі. Ставлення країн - учасниць конференції до питання державної приналежності українських земель. Рішення Паризької конференції та їх значення для української державності. Польська окупація та анексія Польщею в 1923 р. західноукраїнських земель.

Дипломатична діяльність представників української діаспори і її значення.

Україна у Версальській системі мирних договорів. Поразка національного руху. Встановлення більшовицької влади на українських землях. Врегулювання відносин Радянської України з

Польщею, Румунією, Німеччиною, Австрією, Італією, Чехословаччиною, Францією, Туреччиною. Фактичне й офіційне визнання України.

Тема 11. ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКОРДОННИХ ПЕРЕДСТАВНИЦТВ У 20-ті РОКИ

Міжнародні конференції 20-х років та українське національне питання. Рапальський договір та Україна. Основні напрями українсько-німецького співробітництва в період Веймарської республіки. Українсько-польські зв'язки. Українські представництва в Чехословаччині та Румунії. Роль закордонних представництв у міжнародному визнанні України.

Тема 12. МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Утворення більшовицького та радянського центрів влади в Україні. НКЗС УСРР та «українська закордонна політика». Міжнародна діяльність керівництва УСРР на початку 20-х років. Скорочення міжнародних зв'язків України, їх підпорядкування центральним органам влади. Ліквідація Народного Комісаріату закордонних справ УРСР.

Українське питання у європейській політиці міжвоєнного періоду. Польська колонізація західноукраїнських земель. Україна у загарбницькій програмі гітлерівської Німеччини. Карпатоукраїнська держава, міжнародні аспекти її створення й існування.

Тема 13. УКРАЇНА В ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Загострення міжнародних суперечностей напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі переговори й Пакт про ненапад 23 серпня 1939 р. Перерозподіл сфер впливу у Центрально-Східній Європі. Таємний протокол. Оцінка пакту Молотова-Ріббентропа та Таємного протоколу. Вплив пакту Молотова-Ріббентропа на долю українських земель. Приєднання західноукраїнських земель до складу СРСР. Окупація України Німеччиною. Політика Німеччини на окупованих територіях. Зовнішньополітичне значення возз'єднання українських земель. Вхідження Бессарабії й Північної Буковини до складу УРСР. Звільнення України від німецьких окупантів. Участь українців у визвольній боротьбі з окупаційним режимом в Україні. Українське питання на міжнародних конференціях антигітлерівської коаліції.

Тема 14. УКРАЇНЬСЬКА РСР У ПОВОЄННИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

УРСР в розв'язанні проблем повоєнного устрою Європи. Укладення мирних договорів із союзниками Німеччини. УРСР і розв'язання дунайської проблеми. Белградська міжнародна конференція. Укладання Конвенції про режим судноплавства на Дунай 18 серпня 1948 р.

Участь УРСР в процесі мирного врегулювання німецького питання. Діяльність ЮНРРА в Україні у 1945-1948 рр. Врегулювання територіальних питань та зміни українських кордонів.

Утворення та діяльність Української Гельсінської групи захисту прав людини. Відродження ідей національного самовизначення українського народу.

Тема 15. ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ (1944-1991 рр.)

Відновлення діяльності Народного Комісаріату Закордонних справ УРСР та його завдання. Відновлення зовнішньополітичних функцій УРСР після другої світової війни. Участь УРСР в установчій конференції ООН у Сан-Франциско. Вихід УРСР на міжнародну арену. Україна - засновниця ООН. Участь української делегації у розробці статутних документів ООН. Діяльність УРСР в ООН.

УРСР в міжурядових організаціях. Оцінка участі України в зовнішній політиці СРСР.

Міжнародні договори, конвенції, угоди та інші документи, які складені за участю України або до яких вона приєдналася. Резолюція про принципи, що визначають регулювання та скорочення озброєнь (1946р.) Московський договір (1963р.) про заборону ядерних випробувань в атмосфері, космічному просторі і під водою. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968 р.). Договір про заборону виведення на орбіту зброї масового знищення. Декларація про застосування ядерної і термоядерної зброї.

Тема 16. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ. (1991-2000 рр.)

Особливості становлення зовнішньої політики України, її характерні риси. Теоретичні засади зовнішньої політики України. Основні конституційні засади зовнішньополітичної концепції України. “Декларація про державний

суверенітет України”, “Основні напрямки зовнішньої політики України” та Конституція України -правова основа зовнішньої політики України.

Гарантування національної безпеки. Мета та основні завдання зовнішньополітичних інституцій України. Напрямки діяльності української зовнішньої політики.

Тема 17. МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ ТА РОЗБУДОВА ЗОВНІШНЬО-ПОЛІТИЧНОЇ СЛУЖБИ ДЕРЖАВИ

Міжнародне становище України у 1991-1992 рр. Міжнародне визнання України як суб'єкта міжнародних відносин. Встановлення дипломатичних відносин та обмін дипломатичними представництвами з країнами світу.

Питання правонаступництва та власності за кордоном. Проблема ядерного роззброєння та незалежність України. Проблема визнання державних кордонів України. СНД – спроба цивілізованих шляхів дезінтеграції СРСР. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві. Активізація співпраці України з міжнародними організаціями.

Тема 18. ПРОБЛЕМА СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ

Забезпечення національних інтересів та зовнішньополітичні пріоритети. Національна безпека України. Принципи позаблокового та без'ядерного статусу і. Проблеми та перспективи інтеграційних, дезінтеграційних процесів та участь в них України. Стратегічне партнерство: зміст та перспективи розширення. Стратегічні партнери України та характер відносин з ними.

Тема 19. УЧАСТЬ УКРАЇНИ У ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Диверсифікація зовнішніх зв'язків. Активізація України у багатосторонньому співробітництві.

Участь України в діяльності ООН у 90-ті роки. Проблема реформування ООН і Україна. Проблеми ефективності діяльності ООН. Участь України у миротворчих акціях ООН. Україна і ЮНЕСКО. Україна і МАГАТЕ. Участь України в діяльності ЮНЕСКО. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві.

Участь України у програмах НАТО. “Партнерство заради миру” та місце в ній України.

Основні напрямки співпраці України з регіональними міжнародними організаціями. Україна й ОБСЄ.

Україна в Раді Європи. Спільна програма Ради Європи і Комісії Європейського Співтовариства. “Демократія - через право”.

Тема 27. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Участь України у розв’язанні міжнаціональних та міжетнічних конфліктів . Криза на Балканах та позиція України. Японія, Китай, Індія в зовнішній політиці України. Україна та Пакистан.

Арабські країни Близького Сходу в зовнішній політиці України. Відносини між Україною та арабо-ізраїльське протистояння. Країни Перської затоки та Україна.

Африканський напрям зовнішньополітичної діяльності України. Україна і країни Латинської Америки. Україна і Латинська Америка.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ

1. Договір Олега з Візантією 911 року та його аналіз.
2. Зовнішня політика Ігоря, Олега, Святослава.
3. Розквіт міжнародних зв’язків Русі за Володимира Великого та Ярослава Мудрого.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте реферативну доповідь на тему: Договір 911 р. між Руссю і Візантією та його значення для руської державності.
- Підготуйте виступ на тему: Дипломатія князя Святослава.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Брайчевський М. Конспект історії України. Київ, 1993.

Греков Б. Киевская Русь. Москва, 1953.

Грушевський М. Ілюстрована історія України. Львів, 1990.

Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ, 1991.

Єфименко О. Історія України та її народу. Київ, 1991.

Карамзин Н. Предания веков. Москва, 1988.
Сахаров А. Дипломатія Святослава. Москва, 1982.
Субтельний О. Україна: історія. Київ, 1991.
Шекера І. Міжнародні зв'язки Київської Русі. Київ, 1963.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Аркас М. Історія України. Київ, 1991.
Брайчевський М. Біля джерел слов'янської державності. Київ, 1964.
Брайчевський М. Походження Русі. Київ, 1968.
Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі. Київ, 1969.
Ганусенко І. Боротьба східних слов'ян за вихід до Чорного моря. Київ, 1956.
Грушевський М. Очерки истории украинского народа. Киев, 1991.
Жуковский А., Субтельний О. Нарис історії України. Львів, 1991.
Крип'якевич І. Історія України. Львів, 1992.
Хрестоматія тисячоліття хрещення Русі-України. Філадельфія; Торонто, 1986.

Тема 2

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РУСІ ПЕРІОДУ РОЗДРОБЛЕНОСТІ

1. Роздробленість як чинник змін зовнішньополітичної орієнтації князів Київської держави.
2. Дипломатія галицько-волинських князів Зовнішня політика Данила Галицького. Золотоординська дипломатія. Відносини з Польщею та Угорщиною.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте реферативну доповідь на тему: Дипломатичні стосунки Д.Галицького

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Брайчевський М. Конспект історії України. Київ, 1993.
Греков Б. Киевская Русь. Москва, 1953.
Грушевський М. Історія України-Руси: В 10 т. Київ, 1991. Т. 1–2.

Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ, 1991.
Єфименко О. Історія України та її народу. Київ, 1991.
Костомаров Н. Исторические монографии и исследования: В 2 кн. Москва, 1989.
Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. Київ, 1964.
Пашуто В. Внешняя политика древней Руси. Москва, 1968.
Повість минулих літ: Літопис. Київ, 1991.
Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Київ, 1992.
Рибалко І. Історія України: Дореволюційний період. Київ, 1991.
Субтельний О. Україна: історія. Київ, 1991.
Толочко П. Киев и Киевская земля в эпоху феодальной раздробленности XII–XIII веков. Киев, 1980.
Шекера І. Міжнародні зв'язки Київської Русі. Київ, 1963.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Аркас М. Історія України. Київ, 1991.
Грушевський М. Ілюстрована історія України. Львів, 1990.
Грушевський М. Очерки истории украинского народа. Киев, 1991.
Єфименко А. История украинского народа. Киев, 1990.
Жуковский А., Субтельний О. Нарис історії України. Львів, 1991.
Крип'якевич І. Історія України. Львів, 1992.
Рыбаков Б. Древняя Русь: Сказания. Былины. Летописи. Москва, 1963.

Тема 3

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

1. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви й Польщі XIV–XVI століть.
2. Дипломатія Запорізької Січі.
3. Дипломатія Богдана Хмельницького періоду Визвольної війни 1648–1657 років.
4. Переяславська угода та Березневі статті, їх історичний аналіз.
5. Гетьман І. Мазепа та його дипломатична діяльність.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте виступ на тему: Гадяцький трактат та його значення для України..

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Антонович В.* Про козацькі часи на Україні. Київ, 1991.
- Апанович О.* Збройні сили України першої половини XVIII ст. Київ, 1969.
- Багалій Д.* Історія Слобиської України. Харків, 1993.
- Базилевський В.* Холодний душ історії // Дніпро, 1996. № 1–2.
- Боплан Г.* Опис України; *Меріме П.* Українські козаки та їхні останні гетьмани. Богдан Хмельницький. Львів, 1990.
- Брайчевський М.* Приєднання чи возз'єднання? Критичні зауваги з приводу однієї концепції. Париж; Балтимор, 1972.
- Голобуцький В.* Дипломатическая история освободительной войны 1648–1654. Киев, 1962.
- Голобуцький В.* Запорожское козачество. Киев, 1957.
- Грушевський М.* Історія українського козачества // Вітчизна. 1989. № 1–11.
- Документи Богдана Хмельницького. Київ, 1961.
- Дорошенко Д.* Нарис історії України. Львів, 1991.
- Єфименко О.* Історія України та її народу. Київ, 1991. Історія українського війська (від княжих часів до двадцятих років XX ст.). Львів, 1992.
- Костомаров Н.* Исторические монографии и исследования: В 2 кн. Москва, 1989. Кн. 1.
- Крип'якевич І.* Богдан Хмельницький. Київ, 1954.
- Крип'якевич І.* Галицько-Волинське князівство. Київ, 1964.
- Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. Київ, 1992.
- Полонська-Василенко Н.* Історія України: У 2 т. Київ, 1992.
- Сергійчук В.* Іменем Війська Запорізького. Київ, 1991.
- Субтельний О.* Україна: історія. Київ, 1991.
- Тарле Е.* Северная война и шведское нашествие на Россию. Москва, 1958.
- Шевельє П.* Історія війни козаків проти Польщі. Київ, 1960.
- Яворницький Д.* Історія запорозьких козаків: У 3 т. Київ, 1990.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

- Апанович О.* Розповіді про запорозьких козаків. Київ, 1992.

Борщак І. Мазепа, людина й історичний діяч // Літературна Україна. 1990. 25 жовтня.

Грушевський М. Ілюстрована історія України. Київ, 1990.

Грушевський М. Шведсько-український союз 1708 р. // Україна. Кн. II. 1914

Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ, 1991.

Єфименко А. История украинского народа. Киев, 1990. Історія України. Курс лекцій: У 2 т. Київ, 1991.

Історія України. Курс лекцій: У 2 т. Київ, 1991.

Королюк В. К вопросу о посольстве в Москву от запорожского гетмана Петра Сагайдачного в 1620 г. // Славянский архив АН СССР. Москва, 1958.

Крип'якевич І. Зв'язки Західної України до середини XVIII ст.: Нариси. Київ, 1953.

Крип'якевич І. Історія України. Львів, 1992.

Овсій І. Дипломатичне забезпечення Визвольної війни 1648–1657 рр. // Нова політика. 1995. Листопад-грудень: 1996. №1.

Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Нью-Йорк, 1960.

Орлик П. Вивід прав України // Слово. 1990. № 6.

Плохий С. Папство на Україні. Киев, 1989.

Плохий С. Папство на Україні. Киев, 1989.

Рибалко І. Історія України: Дореволюційний період. Київ, 1991.

Середні віки на Україні. Київ, 1971.

Українська козацька держава: Витоки та шляхи історичного розвитку (матеріали республіканських читань). Київ, 1991.

Шевченко Ф. Політині та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст. Київ, 1959.

Тема 4

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ 1917–1920 РОКІВ

1. Протистояння Тимчасового уряду та Центральної Ради.
2. Брестський мирний договір і встановлення режиму гетьманату в Україні.
3. Зовнішня політика Української Держави доби Гетьманату.
4. Зовнішня політика Директорії. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
5. ЗУНР на міжнародній арені. Українсько-польська війна в європейській дипломатії.

6. Наслідки Варшавської угоди та Ризького договору для України.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте виступ на тему: Відносини між УНР та ЗУНР.
- Місце українського питання в політиці країн Антанти.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. Київ; Відень, 1920.

Грушевський М. На порозі нової України: Гадки і мрії. Київ, 1991.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. - К.: РІЧ УАННП, 1997. - 756 с.

Кордони України: Історична ретроспектива та сучасний стан -К.: Основи, 2003-162 с.

Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917–1920 рр.). Львів, 2004.- 256с.

Мазепа І. Україна в огні й бурі революції: У 3 т. Прага, 1942–1943.

Матвієнко В. Українська дипломатія 1917–1921 років: на теренах постімперської Росії. Київ, 2002.

Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. Київ, 1993.

Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смоля В.А. Галенко О.І., Камінський Є.С., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.

Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року). Навч. посібник. К.:Либідь,1999. - 240 с.

Романчук О. Ультиматум: хроніка одного конфлікту між Раднаркомом РСФРР і Центральною Радою. Київ, 1990.

Україна в міжнародних відносинах ХХ століття. Під ред. Трохимовича В.В. – Львів, ЛДУ, 1995. – 246с.

Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: У 3 т. 1983.

Цвєтков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 -1945 рр.: Навч. посібник. - К.: Либідь,1997. - 232с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Антонов-Овсеєнко В. В семнадцатом году. Киев, 1991.

Берестейський мир: Спомини та матеріали. Львів, 1928.

Борщак І. Берестейський мир: Варшавський договір // Енциклопедія українознавства. Львів, 1993. Т. 1.

Верстюк В. Махновщина: селянський повстанський рух на Україні (1918–1921). Київ, 1991.

Горак В. Зліт і падіння Директорії // Віче - 1995.-№4.-С. 106-116.

Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. Київ, 1992.

Деникин А. Поход на Москву: Очерки русской смуты. Киев, 1990.

Дорошенко Д. Історія України 1917–1923 рр. Ужгород, 1930–1932.

Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле: В 4 т. Мюнхен, 1968.
З думою про Україну. Симон Петлюра // Наука і суспільство. -1996.-№ 5-6.-С. 19-22

Каменецький І. Німецька політика супроти України в 1918 р. та її історична генеза // Український історик. 1968. Ч. 1–4.

Клименко В. Українська гетьманська держава 1918 року: її місце в українській революції // Нова політика. - 1996.- №4.- С.59-61.

Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917 – 1920 рр). – Львів, видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 256 с.

Марголін А. Україна і східна політика Антанти. Берлін, 1921.

Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. Київ, 1991.

Ознобишин Д.М. От Бреста до Юрьева. Из истории внешней политики Советской власти 1917-1920 гг. -М.: Наука, 1966.-328 с.

Революция в России по мемуарам белых. Москва; Ленинград, 1930.

Стахів М. Україна в добі Директорії УНР: В 7 т. Скрантон, 1962–1966.

Тютюнник Ю. З поляками проти України. Київ, 1990.

Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів (1917-1923 рр.)

Відп. ред. акад. АНУРСР В.М. Корецький. К.: Наукова думка, 1966. - 543 с.

Чалий В. Українська держава 1917-1920рр. як суб'єкт міжнародного права // Нова політика. - 1996.- № 1. - С., 35-41.

Шаповал М. Гетьманщина і Директорія. Нью-Йорк, 1958.

Шульгин О. Ідеологія та чин Уряду УНР на чужині. Париж, 1934.

Тема 5

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У 20–30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

1. УСРР на міжнародній арені у 20-х роках. Дипломатична діяльність українських урядів в екзилі. Українське питання у Польщі та Чехословаччині.

2. Міжнародне становище України в 30-х роках. Українське питання в європейській політиці.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте виступ на тему: Діяльність уряду у Тарнові..
- Голодомор 1932-1933 рр. в політиці країн Європи.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Волобуєв М. До проблеми української економіки // Більшовик України. 1928. №2–3.

Голод 1932–1933 років на Україні: Очіма істориків, мовою документів. Київ, 1990.

Гунчак Т. Україна: Перша половина ХХ століття. Нариси історії, Київ, 1993.

Джеджула А. Международные экономические отношения Украины в 1920–1922 гг. Киев, 1967.

Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. 1990. №5–8.

Україна в міжнародних відносинах ХХ століття. Під ред. Трохимовича В.В. – Львів, ЛДУ, 1995. – 246с.

Україна і зарубіжний світ. Київ, 1970.

Українська РСР на міжнародній арені. Київ, 1966.

Хрестоматія з історії України. Київ, 1993.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Волков С., Емельянов Ю. 1939: до и после секретных протоколов. Москва, 1990.

Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. Київ, 1991.

Камінський А. Край, еміграція і міжнародні закуліси. Манчестер; Мюнхен; Нью-Йорк, 1982.

Наріжний С. Українська еміграція між двома світовими війнами: У 2 т. Прага, 1942. Ч. 1.

Стахів М. Західна Україна: Нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в 1918–1923 рр.: В 6 т. Скрантон, 1958–1961.

Троцинський В. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. Київ, 1994.

Юрченко О. Українсько-російські стосунки після 1917 р. в правовому аспекті. Мюнхен, 1991.

Тема 6

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

1. Україна в зовнішньополітичних планах європейських держав напередодні Другої світової війни. Загарбання українських земель. Пакт Молотова – Ріббентропа та його оцінка.
2. УРСР у роки окупації. Україна на міжнародних форумах періоду Другої світової війни.

Завдання для самостійної роботи:

- Підготуйте виступ на тему: Таємний протокол до Пакту Молотова Ріббентропа..
- Місце українського визвольного руху в Русі Опору в роки війни.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. Документы и материалы: В 3 т. Москва, 1944.

Гунчак Т. У мундирах ворога. Київ, 1993.

Заставний В. Українські етнічні землі. Львів, 1993.

Коваль В. В роки фашистської навали: Україна в міжнародних відносинах у період Великої Вітчизняної війни. Київ, 1963.

Коваль В. Міжнародний імперіалізм і Україна. 1941–1945. Київ, 1966.

Коваль В. Возз'єднання західноукраїнських земель та міжнародні відносини 1939–1941 рр. Київ, 1979.

Коваль В. Україна у другій світовій війні і Великій Вітчизняній війнах: Спроба нового концептуального бачення. Київ, 1994.

Косик В. Укранна й Німеччина у другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.

Мірчук П. Українська повстанська армія 1942–1952. Львів, 1991.

Стерчо П. Карпатоукраїнська держава: До історії визвольної боротьби карпатських українців у 1919–1939 рр. Львів, 1994.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

- Волков С., Емельянов Ю.* 1939: до и после секретных протоколов. Москва, 1990.
- Історія України. Нове бачення: У 2 т. Київ, 1995–1996.
- Камінський А.* Край, еміграція і міжнародні закуліси. Манчестер; Мюнхен; Нью-Йорк, 1982.
- Коваль В.* “Барбаросса”: Истоки и история величайшего преступления империализма. Киев, 1989.
- Розанов Г.* Конец «третьего рейха». Москва, 1990.
- Суярко Л.* На дипломатичному терені. Київ, 1973.
- Україна і зврубіжний світ. Київ, 1970.
- Українська РСР на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів. 1944–1961 рр. Київ, 1970.
- Українська РСР на міжнародній арені. Київ, 1966.
- Ярош Б.* Тоталітарний режим на західноукраїнських землях: 30–50-ті рр. Луцьк, 1995.

ТЕМА 7.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ НКЗС УРСР У 1944-1991 рр.

План

1. Відновлення зовнішньополітичного представництва України. Утворення НКЗС УРСР та його завдання.
2. Українське представництво на міжнародній конференції в Сан-Франциско.
3. Діяльність УРСР в ООН.
4. УРСР в міжурядових організаціях.

Завдання для самостійної роботи:

- Законспектувати найважливіші міжнародні документи, підписані УРСР в рамках ООН.
- Скласти хронологічну таблицю документів підписаних Україною в 60-х роках.
- Підготувати реферативне повідомлення на тему: "Участь України у миротворчих акціях ООН".

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Васильєва-Чекаленко Л. Д. Україна в міжнародних відносинах (1944 - 1996 рр.):

Навч. посібник. - К.: Освіта, 1998 р. - 234 с.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. - К.: "РІЧ УАННП, 1997. - 756 с.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ті рр.): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622 с.

Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смоля В.А. Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.З. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.

Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник.-К.: Либідь, 1999.-240с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Василенко В.А., Лукашук І.І. Українська РСР в сучасних міжнародних відносинах (правові аспекти).- К.: Політвидав, 1974. - 276 с.

Возз'єднання. Збірник архівних документів та матеріалів (травень 1944 - січень 1946 рр.) /Упор. О.Д. Довганич, А.М. Шикита та ін. - Ужгород: Закарпаття, 2000. - 326 с.

Все про Україну = All about Ukraine: У 2 т. / В.А. Смолий та ін. - К.: Альтернативи, 1998. - 544 с.

Галенко О. І. Документальні публікації з історії Української РСР: теорія та джерелознавчий аналіз АН УРСР. Ін-т історії України. - К.: Наукова думка, 1991. - 322 с.

Гейс И. Исторические предпосылки новой восточной политики //

Международная жизнь. - 1972.- № 6. - С.95-99.

Гриневич В.А. Утворення Народного Комісаріату Закордонних справ Української РСР: проекти і реалії (1944-46 рр.) //Український історичний журнал. - 1995.-№3.- С.35-46.

Енциклопедія українознавства / Наук. Тов-во ім. Т.Шевченка у Львові: Гол. ред. В.Кубійович.-Львів, - ЦСБН 5-7707-Г.2.: Перевидання в Україні. - 1993. - 800 с.

Международные отношения и внешняя политика СССР (1917-1960): Учебное пособие / Перераб. и доп. изд. Ред. коллегия: Ф. Г. Зуев и др. М.: Изд-во ВПШ и АОН, 1961. - 608 с.

Симоненко Р. Міжнародне утвердження України // Політика і час. - 1995.-№ 8.- С., 65-57; № 12. - С.57-68.

Тема 8.
**ПРОБЛЕМА КОРДОНІВ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ
УКРАЇНИ**

План

1. Розпад СРСР та проголошення незалежності України.
2. Особливості становлення зовнішньої політики України.
3. Питання кордонів та територіальної цілісності в СНД.
4. Діяльність МЗС України щодо визнання державних кордонів України.

Завдання для самостійної роботи:

- Визначити у формі реферативного повідомлення позиції СНД з питання формування кордонів.
- Проаналізувати концепцію Росії "спільних кордонів СНД" відповідно національних інтересів України.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Васильєва-Чекаленко Л.Д.* Україна в міжнародних відносинах (1944-1996 рр.): Навч. посібник. - К.: Освіта, 1998 - 234 с.
- Івченко О.Г.* Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. -К.: "РІЧ УАННП", 1997.-756с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ті рр.): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622 с.
- Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смолія В.А. Галенко О.І., Камінський С.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.
- Овсій І.О.* Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник. - К.: Либідь, 1999. - 240 с.
- Україна на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів (1991-1997 рр.). У 2-х книгах.-К., 1998. Кн. 1., роз. 1.-3-23 с.
- Зленко А.* Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків: Фоліо, 2003. - 559 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

- Аналіз зовнішньої політики України // Політика і час. - 1997.-№10.-С 14-18.
- Батенко Т.* Королі СНД. Портрети дванадцяти президентів. -Львів, 2000. - 245 с.
- Буджін В.* Країни СНД у регіональних геополітичних системах // Політична думка. - 2000. - № 3. - С.45

- Внутрішні фактори зовнішньої політики// Національний інститут стратегічних досліджень. - К., 1997. - 148 с.
- Гельман В.* Пострадянські політичні трансформації: начерки до теорії // Політична думка. - 2000. - № 2. - С. 3.
- Грабовський С., Шкляр Л.* З дистанції чотирьох років // Політика і час. - 1995- № П.- С. 37-47.
- Гриневский О.* Золотое правило дипломатии // Международная жизнь. - 1995.- № 8.- С. 80-86.
- Зовнішньополітичні пріоритети Росії: (аналітична доповідь) // Політична думка. - 1998. - № 1. - С. 76.
- Коптель О.А., Пархомчук О.С.* Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посібник - К.: Школяр, 1999. - 255с.
- Кучма Л.* Моменти істини в міжнародному становленні молоді незалежної держави: з доповіді на урочистому засіданні з нагоди 5-ї річниці незалежної України // Політика і час. -1996.-№ 9.- С.3-4.
- Порохнявий Ю.* Проблема кордонів України // Політика і час. -1994.-№ 2-С. 42-44.

Тема 9.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

План

1. Теоретичні засади зовнішньої політики України.
2. Основні документи зовнішньополітичної концепції України.
3. Мета та основні завдання зовнішньополітичних інституцій незалежної України.
4. Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності України.

Завдання для самостійної роботи:

- Законспектувати основоположні акти зовнішньої політики України: “Декларація про державний суверенітет України”, “Про реалізацію Декларації про суверенітет України в сфері зовнішніх зносин”, “Основні напрямки зовнішньої політики України” та Конституцію України .

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1991-1997 рр.). У 2-х книгах. - К., 1998. Кн. 1., роз.1. - 546 с.
- Васильєва-Чекаленко Л.Д.* Україна в міжнародних відносинах (1944-1996 рр.):

Навч. посібник. - К.: Освіта, 1998 р. - 234 с.

Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків: Фоліо, 2003. - 559 с.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. - К.: "РІЧ УАННП", 1997;Ч- 756 с.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000[^]гі рр.): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622с.

Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смоля В.А. Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Завдання зовнішньополітичної служби України на сучасному етапі. З доповіді Міністра Закордонних справ України Г.Й. Удовенка на нараді керівників закордонних установ МЗС України в м. Київ 27 червня 1995 р. // Політика і час. - 1995. - № 8. - С. 7-13.

Кудряченко А. Зовнішньо-політичні засади незалежної України // Віче. - 1996. - №8. - С133-144.

Симоненко Р. Міжнародне утворення України //Політика і час. - 1995. - № 8. - С. 65-57; № 12. - С.57-68.

Сорока М.М. Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику Української держави у 90-х рр. ХХ ст.: Статті. Документи. Коментарі. - К.: Київська Правда, 2001. - 782 с.

Стан і перспективи української зовнішньої політики: виступ президента України Л. Кучми на засіданні керівного складу МЗС України 15 липня 1996 р. //Політика і час. - 1996. - № 8. - С. 3-8.

Табачник Д. Новий курс зовнішньої політики України: досягнення і перспективи // Політика і час. - 1995. - № 9- С. 3-14.

Україна дипломатична. Науковий щорічник. Випуск перший// Упорядники Б.Гуменюк., П. Кривонос, С. Грабор, А. Денисенко. -К.: Інформаційно-видавничий центр „Планета", 2000. - 423 с.

Україна і Європа (1990-2000рр.)Україна в міжнародних відносинах з країнами - членами Європейського союзу. Анотована історична хроніка / І.М. Мельникова та ін. - К.: Ін-т Історії України НАН України, 2001 - 308с.

Тема 10

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У СТВОРЕННІ СНД, СУПЕРЕЧНОСТІ ДЕЗІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ

План

1. Передумови утворення СНД, Біловезькі та Алма-Атинські угоди і позиція України.
2. Митний та Економічний союз СНД і Україна.
3. Участь України в діяльності СНД.
4. Військово-політичне співробітництво в СНД та позиція України. Україна і Ташкентський пакт.

Завдання для самостійної роботи:

- Проаналізувати у письмовому повідомленні статутні документи СНД та національні законодавчі акти України щодо СНД.
- Підготувати виступ на семінарі на тему: "Стан та перспективи розвитку відносин України з країнами членами СНД".

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1991-1997 рр.). У 2-х книгах. - К., 1998. Кн. 1., роз.1. - 546 с.

Васильєва-Чекаленко Л.Д. Україна в міжнародних відносинах (1944-1996 рр.): Навч. посібник. - К.: Освіта, 1998 р. - 234 с.

Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків: Фоліо, 2003. - 559 с.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. - К.: "РІЧ УАННП", 1997. - 756 с.

Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смолія В.А. Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Кудряченко А. Зовнішньо-політичні засади незалежної України // Віче. - 1996.- №8.- С133-144.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ті рр.): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622 с.

Науковий вісник Дипломатичної академії України. /Вип.5: Українська зовнішня політика та дипломатія: десять років незалежності./ За заг. ред. Гуменюка Б.І., Тупчієнка Л.С. - К.: Демід, 2001.

Симоненко Р. Міжнародне утворення України // Політика і час. - 1995. - № 8. - С. 65-57; № 12. - С.57-68.

Сорока М.М. Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику Української держави у 90-х рр. ХХ ст: Статті. Документи. Коментарі. - К.: Київська Правда, 2001. - 782 с.

Тема 7.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ ТА УЧАСТІ В НИХ УКРАЇНИ

План

1. Національні інтереси та пріоритети зовнішньополітичних зв'язків.
2. Інтеграційні об'єднання в СНД та позиція України.
3. ГУУАМ: утворення та напрямки діяльності.
4. Утворення Єдиного Економічного Простору та національні інтереси України.

Завдання для самостійної роботи:

- Законспектувати Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією (31 травня 1997 р.).
- Проаналізувати у рефераті російсько-українські взаємини в контексті розширення НАТО на схід.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів (1991-1997 рр.). У 2-х книгах. - К., 1998. Кн. 1., роз.1. - 546 с.

Васильєва-Чекаленко Л.Д. Україна в міжнародних відносинах (1944-1996 рр.): Навч. посібник. К.: Освіта, 1998 р. - 234 с.

Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків: Фоліо, 2003. - 559 с.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. -К.: "РГЧУАННІТ, 1997. -756с.

Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смоля В.А. Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001-736 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Дергачов О. Міжнародне становище України // Політична думка. - 2000. - № 2. - С. 92.

Моисеенко В., Соломатин Ю. Україна - ХХІ : На распутье между Европой и Евразией, или Германия и Россия? // Віче . - 1995.-№1.- С. 139-154.

Немчинов І. Україна та Росія напередодні ХХІ століття:: союз чи співіснування? // Нова політика. - 1996.- №4.- С. 51-54.

Россия и Украина: Из дневников Н.М. Могилянского и писем к нему Скоропадского (Публикация Сергеева А.) // Минувшее: Исторический альманах.. С-Пб, 199*-Вып.14.

Україна в сучасному світі. Виступ Міністра закордонних справ України Б.Тарасюка в Дипломатичній академії МЗС РФ 18 листопада 1998 р. // Політика і час. - 1998, - № 11- 12. - С. 3.

Фурман Д. Внешнеполитические ориентиры России // Свободная мысль. - 1995 .-№ 8. - С. 3-17.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет зовнішньої політики України.
2. Загальна характеристика основних етапів зовнішньої політики України.
3. Зовнішня політика перших київських князів. Договір 911 р. Та його оцінка.
4. Міжкнязівська дипломатія в період роздробленості Київської Русі.
5. Дипломатія Галицько-Волинської держави.
6. Зовнішня політика Б.Хмельницького
7. Дипломатія І.Виговського. Гадяцький трактат та його оцінка.
8. Зовнішня політика І.Мазепи. Українсько-шведський союз.
9. Утворення Генерального Секретарства з міжнародних справ та його діяльність.
10. Основні напрямки зовнішньої політики Української Народної Республіки.
11. Участь делегації Української Центральної Ради в роботі Брестської мирної конференції.
12. Підготовка та підписання Брестського мирного договору.
13. Зміст та значення Брестського мирного договору.
14. Відносини УНР з Росією.
15. Зовнішня політика Української Держави.
16. Діяльність Міністерства закордонних справ Української Держави.
Д.Дорошенко.
17. Директорія у боротьбі за міжнародне визнання державності України.
18. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
19. Діяльність українських місій у державах Антанті.
20. Діяльність українських місій у нейтральних державах.
21. Стосунки Директорії з антибільшовицькими урядами на території колишньої Російської імперії.
22. Українсько-польський військовий союз та його оцінка.
23. Варшавський договір УНР з Польщею та його наслідки.
24. Ризький мирний договір та його наслідки для України.
25. Зовнішня політика УСРР у 1920-1922 рр.
26. Зовнішньополітична діяльність українських урядів в екзилі в перші повоєнні роки.
27. Карпатська Україна на міжнародній арені в міжвоєнний період.
28. Українське питання в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.
29. Приєднання українських земель (1939-1940 рр.) та його значення.
30. Пакт Молотова-Ріббентропа та його оцінка.
31. Українське питання на міжнародних форумах в роки Другої світової війни.
32. Утворення НКЗС УРСР та його завдання.

33. Врегулювання територіальних змін українських кордонів після Другої світової війни.
34. Оцінка участі УРСР в радянській зовнішній політиці після Другої світової війни.
35. Участь УРСР у процесі мирного врегулювання в Європі після Другої світової війни.
36. Участь України у створенні ООН. Українська делегація на конференції у Сан-Франциско.
37. Утворення НКЗС УРСР (1944 р.) та його завдання.
38. Діяльність УРСР в ООН (1944-1991).
39. Розпад СРСР та проголошення незалежності України.
40. Особливості формування зовнішньої політики України. в пострадянський період.
41. Процес міжнародного визнання незалежної України.
42. Розбудова дипломатичної служби України у 90-ті рр.
43. Питання кордонів та територіальної цілісності України.
44. Діяльність МЗС України щодо визнання державних кордонів України.
45. Основні принципи зовнішньої політики України.
46. Теоретичні засади зовнішньої політики України.
47. Мета та основні завдання зовнішньополітичних інституцій незалежної України.
48. Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. "Основні напрями зовнішньої політики України" та її аналіз.
49. Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності України на сучасному етапі.
50. Проблема кордонів у зовнішній політиці сучасної України.
51. Принцип без'ядерності в зовнішній політиці України.
52. Принцип позаблоковості в зовнішній політиці України.
53. Проблема правонаступництва в зовнішній політиці України.
54. Участь України у створенні СНД; суперечності інтеграційних процесів.
55. Передумови утворення СНД. Біловезькі та Алма-Атинські угоди і позиція України.
56. Участь України в діяльності СНД.
57. Митний та Економічний союз СНД і Україна.
58. Військово-політичне співробітництво в СНД та позиція України.
59. Україна і Ташкентський пакт.
60. Основні етапи українсько-російських відносин (1990-2004) та їх характеристика.
61. Питання Криму, Севастополю та Чорноморського флоту в українсько-

російських відносинах.

62. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі та участь в них України.

63. Національні інтереси та пріоритети зовнішньополітичних зв'язків України.

64. ГУУАМ: утворення та напрямки діяльності.

65. Суперечності та перспективи утворення Єдиного Економічного Простору та національні інтереси України.

66. Участь України в миротворчих операціях ООН.

67. Діяльність України в ОБСЄ.

68. Україна і Рада Європи.

69. Європейський напрям зовнішньої політики України.

70. Передумови становлення і розвитку відносин України з ЄС.

71. Договірна база між Україною та ЄС.

72. Військово-політичне партнерство України. Україна і НАТО.

73. Співпраця між Україною та НАТО (1991-1997).

74. Правова база співробітництва України та НАТО.

75. Розширення НАТО і національна безпека України.

76. Міжнародні фінансові організації та Україна.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Васильєва-Чекаленко Л.Д.* Україна у міжнародних відносинах (1944-1996). Навч. посібник. - К.: Освіта, 1998. - 234 с.
- Гальчинський А.* Україна на перехрестті геополітичних інтересів - К.: Знання України, 2002. - 180 с.
- Данільян О.Г., Дзьобань О.П., Панов М.* Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: Наук. посібник -Харків.: Фоліо, 2002- 285 с.
- Зленко А.М.* Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін. - К.: Фоліо, 2003 - 559 с.
- Івченко О.Г.* Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. -К.: "РІЧУАННП", 1997-688 с.
- Копійка В., Шинкаренко Т.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посібник - К.: Либідь, 2002. - 448 с.
- Коппель О.А., Пархомчук О.С.* Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посібник. - К.: Школяр, 1999. - 255с.
- Кордони України: Історична ретроспектива та сучасний стан* -К.: Основи, 2003-162 с.
- Мармазов В.Е., Піляєв І.С.* Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми - К.: Вентурі, 1999. - 400 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. - К.: Либідь, 1999. - 558 с.*
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ті рр.): Підручник/ Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К.: Либідь, 2001. - 622 с.*
- Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смолія В.А., Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. - К.: "Альтернативи", 2001- 736 с.*
- Овсій І.О.* Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року). Навч. посібник. - К.: Либідь, 1999. - 240 с.
- ООН і Україна: разом у нове тисячоліття.* - К.: Київська Правда, 2000. – 347 с.
- Сорока М.М.* Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику Української держави у 90-х рр. ХХ ст.: Статті. Документи. Коментарі - К.: Київська Правда, 2001. - 782 с.
- Україна дипломатична. Науковий щорічник. Випуск перший // Упорядники Б.Гуменюк, П.Кривонос, С.Грабор, А.Денисенко. - К.: Інформаційно-видавничий центр „Планета”, 2000. - 423 с.*
- Україна і Європа (1990-2000рр.)* Україна в міжнародних відносинах з країнами - членами Європейського союзу. Анотована історична хроніка /

І.М. Мельникова та ін. - К.: Ін-т Історії України НАН України, 2001. - 308 с.
Україна на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів (1991-1995рр.) - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 495 с.
Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1997. - 232 с.
Чиж І.С. Україна в Раді Європи. - К.: Парламентське видавництво, 2001. - 384 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Бжезинський З. Велика шахівниця. - К.: Основи, 2000. - 242 с.
Бжезинський З. Голос розуму из Москвы. //США: Экономика, политика, идеология. - 1996. - № 10. -С. 9-10.
Білодід Р., Балтажі М. Динамічними темпами: українсько-литовські відносини. Минуле, сучасність, майбутнє //Політика і час. - 1995.- № 8. - С. 19-25.
Божко О. Кубинський маршрут //Політика і час.- 1996.- № 2. - С. 47-48.
В інтересах миру і дружби між народами. Міжнародно-правова діяльність УРСР. 1945 – 1972. Документи і коментарі. /Автор коментарів і упорядник К.С. Забігайло. - К., Вища школа, 1974. -243с.
Вектори української дипломатії. З прес-конференції Міністра закордонних справ України Г.Й. Удовенка 6 вересня 1995 р. // Політика і час. - 1995. -№ 10-С. 3-9.
Возз'єднання. Збірник архівних документів та матеріалів (травень 1944 - січень 1946 рр.) /Упор. О.Д. Довганич, А.М. Шикита та ін. - Ужгород: Закарпаття, 2000. - 326с.
Все про Україну = All about Ukraine: У 2 т. /В.А. Смолій та ін. - К.: Альтернативи, 1998. - 544 с.
Галенко О. І. Документальні публікації з історії Української РСР: теорія та джерелознавчий аналіз АН УРСР. Ін-т історії України.- К.: Наукова думка, 1991. - 322 с.
Горак В. Зліт і падіння Директорії //Віче.-1995.-№4.-С. 106-116.
Городня Н. Їм потрібні були сильні союзники. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919 р. // Політика і час. - 1995. -№ П.- С. 75-80.
Городня Н.Д. Позиція західних держав щодо державності України (листопад 1918 – квітень 1919) //Питання нової та новітньої історії: Міжвідомчий наук. Збірник. - К.,1994. -Вип.40.- С. 120-130.
Гриневич В.А. Утворення Народного Комісаріату Закордонних справ Української

РСР: проекти і реалії (1944-46 рр.) // Український історичний журнал. - 1995. -№3. - С.35-46.

Дипломатія сучасної України. - К.: Либідь, 1997 - 83 с.

Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К.: Основи, 1995. - 904 с.

Європейський Союз та Україна. - К.: Представництво ЄК в Україні, 1997. - 65 с.

3 думою про Україну. Симон Петлюра // Наука і суспільство. - 1996.-№ 5-6. -С. 19-22.

Зленко А.М. Від внутрішніх потреб до зовнішніх пріоритетів: Виступи, промови, інтерв'ю, статті. - К.:Преса України, 2002. - 346 с.

Зуєва К. Новые концепции европейской интеграции //Мировая экономика и международные отношения. - 1996.-№ 11.-С. 94-102.

Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. -К.: "РІЧ УАННП", 1997. - 756 с.

Камінський А. Вступ до міжнародних відносин.: Курс лекцій. - Львів: Світ, 1995 - 154с.

Камінський Є. Дашкевич А. Україна-США: прорив неминучий // Політика і час. - 1994. - № 10.- С. 25-31.

Камінський Є.С. Політика США в українському питанні (1917-1990рр.) .-К., 1993.-322 с.

Канцелярук Б. США – Україна. Погляд крізь європейську призму // Віче. - 1996Г-№ 7. - С. 107-113.

Карбачинський О. На відстані одного кроку. Україна приєднується до центрально-європейської ініціативи//Політика і час. - 1995. - № 11.-С. 48-50.

Карпенко Ф.П. Рівноправна і повноправна Українська РСР у міжнародних стосунках. - Львів: Каменярь, 1987. - 76 с.

Киссинджер Г. Дипломатія. - М.: Ладомир, 1997. - 542 с.

Клименко В. Українська гетьманська держава 1918 року: її місце в українській революції //Нова політика. - 1996. - №4.- С.59-61.

Кононенко К. Україна і Росія. Соціально-економічні підстави для національної ідеї. 1917 - 1960. - Мюнхен, 1965. - 168 с.

Копиленко М.Л. Українсько-німецькі відносини: здобутки, проблеми, перспективи. - К.: НІСД, 1996. - 254 с.

Костенко Ю. Перші кроки: віденський вимір //Політика і час. -1996.-№ 9.-С. 15-21.

Крамаревський О. І мінуси і плюси. Розширення НАТОї безпека України //Політика і час. - 1996. - № 7. - С. 28-32.

Кремень В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу

(критика історичного досвіду). - К.: АРС-Юкрейн, 1996. - 764 с.

Кудряченко А. Про стан та можливості поліпшення українсько-німецьких відносин // Нова політика. - 1996. - №4. - С.45-50.

Кузьо Т. Украина и чеченский кризис // Политическая мысль. - 1995. - III. - С.74-79.

Кузьо Т. Чеченська криза і ближнє зарубіжжя // Політика і час. - 1995. - №8. - С.41-52.

Кулик В. Розширення НАТО і позиція Україна // Політика і час. - 1995. - № П. - С. 54-60.

Кучик О. Зовнішньополітична діяльність українських урядів і міжнародне становище України в перші повоєнні роки (1921-1923 рр.) // Україна в міжнародних відносинах ХХ століття. - Львів: Світ, 1997. - С.58-70.

Кучик О. До питання про переговори Директорії з державами Антанти в січні-лютому 1919 р. // Питання історії міжнародних відносин. Матеріали науково-практичної конференції “Актуальні проблеми історії міжнародних відносин нового та новітнього часу”. - Одеса, 1996. - С.119 - 121.

Кучик О. Діяльність дипломатичної місії УНР в Лондоні у 1919 р. // Наукові зошити історичного факультету Львівського державного університету ім. І.Франка. - Львів: Видавничий центр ЛДУ, 1999. - Вип.2. - С.146-151.

Кучик О. Союзницька інтервенція на Україні (1918-1919). - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 1999. - 69с.

Кучик О. Українське питання в політиці Великобританії (1914-1918 // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 1999. - Вип.1. - С.53 - 61.

Кучик О. Міжнародне становище України в 1918-1919 рр. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість / Інститут українознавства імені І.Крип'якевича НАН України. - Випуск 6: Західно Українська Народна Республіка. Історія і традиції. - Львів, 2000. - С.248 - 251.

Кучик О. Зовнішньополітичні альтернативи Української Центральної Ради // Схід. - 2001. - № 1(38). - С.32-36.

Кучик О., Трофимович В.В. Українсько-польська війна і політика Антанти (1919). - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. - 60с.

Кучик О. Українське питання в зовнішній політиці держав Антанти (1917 -

1920pp.) – Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 256с.

Мацейко Ю. Ідеальних моделей не буває. Пошук європейської архітектури безпеки і міжнародні організації //Політика і час. - 1996.-№11.-С.28-31.

Моисеєнко В., Соломатин Ю. Україна-XXI: На распутье между Европой и Евразией, или Германия и Россия? // Віче. - 1995. -№1.-С. 139-154.

Немчинов І. Україна та Росія напередодні ХХІ століття:: союз чи співіснування? //Нова політика. – 1996. - №4. - С. 51-54.

Пирожков С., Чумак В. Україна і НАТО //Політика і час. -1995. -№6.-С. 13-17.

Побережний В. Основа для оптимістичного прогнозу. Минуле і сучасне українсько-турецьких відносин //Політика і час. - 1996.-№6.-С. 10-15.

Порохнявий Ю. Проблема кордонів України //Політика і час. -1994. -№ 2.- С. 42-44.

Протопопов А.С. Козьменко В.М., Елманова Н.С. История международных отношений и внешней политики России (1648-2000): Учебник для вузов - М.: Аспект Пресс, 2003. - 343 с.

Россия государственные приоритеты и национальные интересы - М.: РОССПЭН, 2000- 399 с.

Руденко Г.М. Україна дипломатична. - К.: Генеральна дирекція по обслуг. інозем. Представництв, 1999. - 176 с.

Симоненко Р. Міжнародне утвердження України //Політика і час. - 1995. - № 8.- С. 65-57; № 12. - С.57-68.

Советская внешняя политика в годы «холодной войны» (1945-1985). Новое прочтение /Отв. Ред. Нежинский Н.Н. - М.: Международные отношения, 1995. - 288 с.

Современные международные отношения: Учебник для вузов / Под ред. Торкунова А.В. - М.: РОССПЭН, 2000 - 567 с.

Тураев В.А. Глобальные вызовы человечеству. Учебное пособие. - М.: Лотос, 2002.- 192с.

Турянський І. Потрібен нам берег Турецький //Політика і час. - 1995.-№10.-С. 24-29.

Україна-Австрія. Рівень парламентаризму, соціального партнерства, демократії //Віче. - 1996. - № 3. - С. 102-119.

Устименко В. С.В. Петлора: «...Я вірю, що Україна як держава буде» // Віче. - 1995. - № 2.- С. 144-154.

Уткін А.І. Американская стратегия для ХХІ века - М.: Лотос, 2000. - 272с.

Федуняк С. НАТО и Украина //Мировые экономические и международные отношения. - 1996. - № 3. - С. 100-104.

Фролов В.Л. Вашингтон и ядерное наследство СССР //США: Экономика, политика, идеология. - 1995. - № 7. - С. 32-43.

Чалий В. Українська держава 1917-1920 рр. як суб'єкт міжнародного права // Нова політика. - 1996. - № 1.- С. 35-41.

Шишков Ю.В. Судьба британского содружества наций: воспоминание и будущее СНГ //Общественные науки и современность. - 1996. - № 3. - С. 73-85.

Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст.: Курс лекцій. - К.: Либідь, 1996. – 269 с.

Навчальне-методичне видання

Кучик Олександр Сергійович

Кандидат історичних наук

Доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

програма та методичні рекомендації до вивчення курсу
для студентів факультету міжнародних відносин

Відповідальний за випуск – М.З. Мальський

Комп'ютерний набір – О.С. Кучик

Макетування – Н.М. Харченко

Умовних друкованих аркушів – 2,0. Наклад – 100.

Надруковано на факультеті міжнародних відносин
Львівського національного університету ім.І.Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1